

ארגון הג'וינט העולמי

עמותה לפיתוח שירותי רווחה

הלמנה

ליום עיון בנושא

*מפגש בין-תרבותי בין נוצר בסיכון יוצא חקר העמים
לבין אורחי חינוך וטיפול*

אולם "חומה"
סמינר רמת אפעל

יום ב' כ"ז באדר ב' תשס"ג
31 במרץ, 2003

מכאן היום – תרבותי היום נוצר בסיכון יוצא חבר העמים

לבין אורחי חינוך וטיפול

יום עיון זה עוסק במפגש הערכי, תרבותי, טיפולי בין נוער עולה בסיכון יוצא חבר העמים לבין מטפלים מתחומי החינוך והטיפול בקהילה ובפנימייה, בקשיים המתעוררים עקב ההגירה והמעבר ובהיערכות של שירותי החינוך והטיפול בחברה הקולטת.

המעבר הבין-תרבותי בגיל ההתבגרות בולט במיוחד בהיותו מורכב מסדרה של מעברים המתרחשים בזמנית כמו: מעבר מארץ לארץ, ממערכת חינוך אחת למערכת חינוך שונה בתכלית, מילדות לבגרות, מתרבות לתרבות. החפיפה בין המעברים השונים מגדילה את פוטנציאל המשבר הנובע בין השאר מתחושת ניכור וקושי בגיבוש הזהות היהודית-ישראלית; מאפיינים ייחודיים של משפחות הגרעין (הגברת פער בין-דורי, מקורות הכנסה מצומצמים וריבוי משפחות חד-הוריות), קשיים בהשתלבות במערכת החינוך הפורמלית וחסך בתחום הלימודי, לשוני, חברתי ועוד. ואכן הנתונים מצביעים על שיעורי נשירה גלויה וסמויה גבוהים יותר ממערכת החינוך מאלו הקיימים בקרב ישראלים ותיקים, גידול בשיעור בני נוער עוברי חוק ובעיות בתחום הזהות ותחושת השייכות למדינה.

יום העיון יחשוף בפני קהל המשתתפים – אנשי מקצוע ממסגרות חינוך ורווחה בקהילה ובפנימייה העובדים עם בני נוער בסיכון מחבר העמים, כמו גם אנשי ציבור – מודלים שונים המושתתים על עבודה רגישת-תרבות אשר הותאמה לצרכים ולאפיונים הייחודיים של קבוצת אוכלוסייה זו.

אנו מקווים שיום עיון זה, מעבר להפריה ולהעשרה של העוסקים בתחום, יעלה למודעותם של קובעי המדיניות סוגיה כואבת זו, על כל המשתמע מכך.

תכנית יום העיון

9:30-10:00	התכנסות ורישום, כיבוד קל
10:00-10:20	דברי פתיחה וברכות: מר יולי אדלשטיין, סגן השר לקליטת עלייה מר אשר אסטריין, מנהל המחלקה הרוסית, ארגון הג'וינט מר שמואל דגן, יו"ר עמותת "אפשר" יו"ר: ד"ר עמוס אבגר, יו"ר ועדת ההיגוי, מנהל רווחה עולמי, ארגון הג'וינט
10:20-11:00	חסמים במתן שירותי ייעוץ וטיפול בחברה מרובת תרבויות ד"ר ריטה סבר ביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים והמרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים
11:00-11:40	מהגירה לשוליות; משוליות לניתוק: דרכי "אי-הסתגלות" של נוער עולה מנתק ד"ר שלום שמאי מנהל המרכזייה החינוכית, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, משרד החינוך וסמינר אורנים
12:00 - 1140	הפסקה
14:00 - 12:00	הצגת פרויקטים לנוער עולה בסיכון מחבר העמים מנחה: יגאל סמוך, מנהל רונ"ן – היחידה לרווחת הנער והנערה, בת ים הפרויקטים יוצגו על-ידי מפעילי הפרויקט ובני נוער הנוטלים בו חלק
	"מסיכון לסיכוי" – יוזמה של ועדה בין-משרדית: קליטת עלייה, עבודה ורווחה, חינוך, בטחון פנים ועמותת "אשלים"
	תוכנית מערכתית לנוער עולה בסיכון בקהילה המתמודדת עם הפערים בין הצרכים של נוער עולה בסיכון בקהילה לבין המענים הקיימים ביישוב ומפתחת מענים ייחודיים בהתאם לצרכים אלה. התוכנית פועלת בארבעה ישובים: אשקלון, נצרת עלית, בית שמש וחדרה.
	"קשת" – קשר, שואה, תקומה – תחום קידום נוער, מחוז צפון
	פרויקט שנתי קבוצתי המיועד לנוער עולה בסיכון ומתמודד עם נושא הזהות האישית והקולקטיבית – ערכים וישראליות. תוכני הפרויקט כוללים פעילות בשיתוף מוזיאון לוחמי הגטאות, פעילות חקר, תיעוד ויצירה בקהילה, השתתפות במסע לפולין "את אחי אני מבקש" ופעילות להכרת הארץ.
	"בחזרה הביתה" – כפר הנוער קדמה
	תוכנית להכנת חניכי כתי"ב ומשפחותיהם לקראת חזרת החניכים לביתם לאחר תהליך התחנכותם בכפר הנוער והתאמתם למערך המשפחתי הקיים, זאת לאור הפערים החברתיים-תרבותיים שנוצרו. מדובר במפגש מחודש, בין-תרבותי, בין בני נוער מחבר העמים שנטמעו בחברה הישראלית במהלך שנות התחנכותם בפנימייה לבין משפחתם אשר נותרה עם תרבות המוצא.
	"יש בגרות" – יוזמה של אגף ישו"ת (יציאה משוליות זמנית), המכון לחקר הטיפול בחינוך בביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים
	מודל של מסגרת לימודים להשגת תעודת בגרות עבור בני נוער נושרי השכלה שעלו

מחבר העמים. התוכנית מתמודדת עם בעיית שיעורי הנשירה הגבוהים של תלמידים עולים מחבר העמים ביניהם בני נוער שהם נושרים רשומים, נושרים סמויים ומי שלומדים במסלולים שאינם מוליכים לתעודת בגרות. המודל משלב בין עקרונות פעולה של הזדמנות שניה בהשכלה לבין עקרונות של ניהול שונות תרבותית במערכת החינוך. המודל הופעל בבתי ספר ברחבי הארץ.

"יצירתיות בטיפול בנוער עולה – ג'ודו ככלי טיפולי" – המחלקה לנוער וצעירים, חיפה

הפרויקט חובר לעולמם של נערים עולים באמצעות הספורט – שפה המוכרת לבני נוער מחבר העמים- ככלי להתקרב ולתקשר עמם. באמצעות הג'ודו נרכש אמונם של קבוצת נערים בסיכון אשר תיעלו את האנרגיה האלימה לפסים ספורטיביים- תחרותיים ואף זכו ב-8 מדליות זהב באליפויות ברחבי העולם.

14:00 - 14:15 דברי סיכום ותגובות: ד"ר עמוס אבגר

14:15 ארוחת צהריים

חברי ועדת היגוי

ד"ר עמוס אבגר – יו"ר הוועדה. מנהל רווחה עולמי של הג'וינט **מרים וייך**, סגנית מנהלת השירות לנשים ונערות, משרד העו"ר **מר זוהר חמו**, מפקח טיפולי ארצי, רשות חסות הנוער, משרד העו"ר **ד"ר איתן ישראלי**, יו"ר ועדת מחקר ופרסומים, עמותת "אפשר" **גב' שרה כהן**, מנהלת המחלקה לשירותי רווחה, משרד הקליטה **ד"ר יוליה מירסקי**, המחלקה לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בן גוריון **יגאל סמוך**, מנהל רונ"ן (היחידה לרווחת הנער והנערה), בת-ים **גב' מיכל קומם**, מנהלת תכניות תחום נוער, עמותת "אשלים" **מר יואב שאול**, מפקח ארצי, האגף לחינוך פנימייתי, משרד החינוך **ד"ר שלום שמאי**, מנהל המרכזייה החינוכית, האגף לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, משרד החינוך

ד"ר אילן שמש, מפקח ארצי, קידום נוער, משרד החינוך

גב' חיותה שנבל, מנהלת השירות לנשים ונערות, משרד העו"ר

בנימין גדליהו, מנכ"ל עמותת "אפשר"

מרים גילת, רכזת יום העיון, עמותת "אפשר"